

Herkulové v Žatci

Sportovní činnost tvrdili nejen milovníci jízdy na kole

„Při poslední návštěvě v Georgensmündu mi ukázal přítel a dřívější soused obrázek, který mi udělal velkou radost“ – tak vzpomíná pan Fritz Schuldes na setkání s kamarádem, které se událo před více než padesáti lety – v roce 1956. Šlo o snímek sídla ACH – klubu atletů Herkulové v Žatci.

Organizovaný sport vznikl v kraji chmele postupně, od posledních dvou desítek let 19. století. Tehdejší mladí sportovci si kromě trénování a závodění užívali hlavně kamarádství, společné příhody a spoustu legrace. „Obrázek mi navodil příjemné vzpomínky na Žatec,“ uvádí Fritz Schuldes v obsáhlém článku ve vydání časopisu Heimatbrief Saazerland z letošního září.

V 80. letech 19. století vznikl v Žatci vůbec první žatecký svaz sportovního charakteru – byl to „První žatecký spolek jezdců na kole“, jak zněl oficiální název. Tehdejší průkopníci cyklistiky jezdili na vysokých kolech. Přední

kolo mělo výšku 1,2 metru, zadní jen 0,3 m. „Bylo to umění – rozjet takový bicykl a udržet na něm rovnováhu na drkotavých žateckých dlažebních kostkách,“ vzpomíná Fritz Schuldes. Tím spíš, když pneumatiky plněné vzduchem v té době ještě nebyly a kola měla ráfky jen z plně gumy.

Milovníků sportu přibývalo a první žatecký cykloklub měl zanedlouho i tenisovou pobočku. Cvičební plochu měli tenisté na volném prostoru u tehdejšího hostince Stará pošta, kde v zimě vznikalo kluziště. Sídlo spolku od jeho založení bylo v hotelu Nachtigall (Slavík). Kromě schůzí a sportovních cvičení

tam probíhaly také taneční zábavy.

Sport se vyvíjel a na konci 90. let přišla nová jízdní kola. Jízda díky nim začala být lehčí a pohodlnější. Také jejich pořízení bylo čím dál levnější a ve spolku začalo výrazně přibývat členů, zejména mladých mužů.

Přibýly opět nové sportovní činnosti; kromě cyklistiky, tenisu a zimního bruslení se začala část členů spolku věnovat atletice – hodům, skokům, běhání. Tato skupina se později osamostatnila, avšak s cyklisty dál spolupracovala. Pojmenována byla ACH – Klub atletů Herkulové. Ke skupině patřilo mnoho studentů a akademiků. Počet mladých sportovců v Žatci se ztenčil až v průběhu první světové války – odbyvali si vojenskou službu.

Sportů dál přibývalo a cyk-

listé zakladatelé zobecnili svůj název – z prvního žateckého cyklistického spolku vznikl v roce 1911/12 První žatecký sportovní svaz. Tehdy se začal hrát fotbal, ale svaz rozvíjel i další druhy sportů.

Spolek čas od času pořádal nejen vážné, ale i veselé soutěže. Jeden příklad za všechny: oznámený běh městem začínal u nádražní restaurace, pokračoval Mosteckou ulicí a cíl byl na Staré poště u tenisového cvičiště. Cestou musel každý přihlášený závodník vypít jedno malé pivo v každé hospodě ležící na trase. Vítězové obdrželi párky a kyselá okurky.

„Vzpomínky na staré časy v Žatci, na spoustu kamarádů a veselých chvil mě moc potěšily,“ uzavírá Fritz Schuldes.

Lukáš Zajíček

Dávnou cyklistickou tradici historických bicyklů si Žatečtí připomněli například v průvodu loňského Chmelfestu.

Mšecká německá kolonizace

Co vypijem, sníme, o tom nejlíp zvíeme...

Když v roce 1662 koupil Jan Adolf Schwarzenberk Mšec, byla tato lokalita téměř liduprázdná. Bylo to bezprostředně po třicetileté válce, a proto povolal na svá panství jistý počet německých řemeslníků, kteří se tu usadili a během času i zcela počestili. Podobně tomu bylo i na Lounsku (například nově vzniklá osada Sulec).

Mšec byl proto osídlen mnoha Němci a dodnes to dokazuje celá řada místních příjmení. Tim je také dobře vysvětlitelné, když se tu mluvilo vždy o „straně německé a české“. Strana česká představovala ve Mšeci vždy větší rolníky (sedláky), kteří tu byli obdařeni některými právy a privilegii. Tak tomu bývalo zvykem ve městech královských, dle bývalého práva německého (norimberského). Toto opatření nemělo jen smysl národnostní, ale i právní a soudní. Na straně

české byli tedy poddaní robotující, na straně německé svobodníci.

V samotném městečku volila si každá strana svého rychtáře a konšely. Roku 1842 zrušil kníže Jan Schwarzenberk „českou rychtu“ a pro celé městečko byl toliko jen jeden rychtář ze „strany německé“ (jmenován knížetem). Přirozeně však musil později německý rychtář zmizet, když si svobodnou vůli mohli občané zvolit starostu nového a svého.

Patentem z 4. března byli poddaní zproštěni platit daň z pozemků panských, vrchnostenské soudy přestaly, vrchnost ztratila své výsady a byla prosta bývalých povinností k poddaným. I církev utrpěla ztrátu duchovní. Český sedlák se stal skutečně a úplně svobodným.

Roku 1849 přednesl mšecký pan farář na kazatelně tuto průpověďku – „Hoj ty bratře Vole (rozuměj příjmení žáka!). Přijď dnes do Podole, juž tam Hybl s Všenobrem. Na světě jsme jenom hostem, co vypijem a sníme, o tom my nejlépe zvíeme. Ato, co zde po nás ostane, Bůh ví, kam se dostane. Než budem z kněžských polí papat,

musí nás polovic skapat“.

V zasedací síni Mšecké radnice bylo uloženo „rychtářské právo“ upomínající na zlé časy. Je to opravdový kus lidového umění. Představuje jej bronzová část 15 cm dlouhá, představující rámě až k lokti se zatátou rukou, která třímá dlouhý hřeb. Je silně pozlacená a zasazena ve válcovité dřevěné části (31 cm dlouhé), potažené kůží a pobité žlutými hřebíky v závitkové čáře. Dole končí kroužkem k zavěšení. V ohybu lokte mezi záhyby rukávu je umístěn Schwarzenberský znak s letopočtem 1740 a se začátečními písmeny – M (Markt) – K (Kornhaus = Mšec).

Josef Houda

Český granát a jeho svět

LOUNY – V Oblastním muzeu v Lounech právě probíhá putovní výstava věnovaná českému granátu. Podstatnou část vytvořil Dr. Tomáš Řídkošil z Muzea Českého granátu v Turnově.

První část představuje granát jako minerál a seznamuje nás s jeho vlastnostmi, díky kterým se stal vyhledávaným šperkařským kamenem. Na panelech s texty a fotografiemi a ve dvacetiminutovém pořadu na DVD se dozvíme, jak a kdy granáty vznikly, můžeme sledovat jejich těžbu,

vybroušení a zasazení do šperku.

V současné době se české granáty těží jen u Podsedic, dříve se těžily ještě na lokalitě Vestřev v Podkrkonoší. Šperky z českých granátů se v současné době vyrábějí převážně ze stříbra rhodiového, aby nečernalo, nebo zlateného. Větší kameny

ve špercích nejsou české granáty, ale většinou almandiny. Není pravda, že kámen ve zlatě hůř drží. Stříbro se používá častěji proto, že zlatý šperk je zhruba čtyřikrát dražší a vyrábí se hlavně na objednávkou.

V druhé části jsou pak vystavené šperky, a to historické, soudobé a šperky z mezinárodního symposia „Šperk a drahokam“, které se každoročně koná v Turnově. Doplnkem výstavy jsou

iskleněné tácy se zatavenými českými granáty a turnovský kroj s čepicí zlatohlavy, zdobenými červenými skleněnými ozdobami, které se celkem běžně používaly místo českých granátů.

Většinu vystavených soudobých šperků vyrobil Granát, družstvo umělecké výroby, největší světový výrobce šperku s českými granáty. Některé šperky jsou v prodeji v pokladně muzea.

Milena Poláková

cesta za zdravím

■ Připravuje Lékárna Na Široké, ulice Kosmonautů 2303, Louny

■ Veš dětská a jak na ni

Již několik let je mezi dětmi častý výskyt vši. Největší frekvence výskytu je na začátku školního roku, kdy se děti vrací z prázdnin a mezi sebou si vyměňují nejen zážitky.

■ Vitr nám je nepřítel

Veš dětská, jak zní její odborný název, žije pouze v lidských vlasech, mimo ně zhruba do jednoho dne hyne. Může se usadit na hlavě kohokoli, i dospělého. I když zavšivení zůstává převážně dětským problémem. Veš totiž přelézá jen při přímém nebo těsném kontaktu vlasů. Děti se přece jen dotýkají hlavami víc než stano na táboře, při hře. Naopak se není třeba obávat, že by jí na naši hlavu zavál vítr nebo si sama na dálku přeletěla. Veš může přežít v čalounění či oblečení, ale pouze krátce. Mimo vlasy člověka je schopna zůstat naživu jen zhruba 24 hodin, což je dostatečně dlouhá doba, aby se znovu usídlila na hlavě odvíšeného člověka. Například přes noc zůstane vložním prádlem a večer, když jde dítě – již odvíšené – spát, na něj opět přeleze.

■ Je veš nebezpečná?

Veš dětská není pouze estetický nebo psychický problém. Nepřenáší konkrétní infekční chorobu, ale i tak může působit velké zdravotní potíže. Vši kousnutí svědí, parazit totiž sají z pokožky hlavy krev. Vši vypustí do ranky látku proti srážení krve, aby jí mohly dobře sát. Právě tato látka způsobuje svědění a může na ní vzniknout také alergie. Děti si ranky často bolestivě rozškrábou a zanesou si tak do poraněných míst infekci. Boláky pak mohou později začít mokvat či hnisat. Prvním příznakem výskytu vši je již výše zmíněné svědění, děti se často drbou na hlavě, bývají neklidné a nepozorné.

■ Jak ji poznáme?

Veš dětská je bezkřídlý hmyz dlouhý 2 – 4 milimetry. Má tři páry nohou opatřené silnými drápy, kterými se přidrhuje vlasů. Samičky kladou těsně k pokožce hlavy denně až sedm vajíček, nazývaných hnídy, z nichž se líhnou za 7 až 10 dní larvy. Čerstvě vylíhlé jsou světle zbarvené a jen asi 1 mm dlouhé, a proto se snadno přehlédnou. Larvy i dospělé vši sají krev nejméně třikrát denně. Vši najdete velmi často za ušima a v zátylku. Jak jich přibývá, rozšiřují se po celé hlavě. Prázdné vaječné obaly zůstávají pevně přilepené a postupně odrůstají s vlasem. Jestliže je délka vlasu mezi přilepenou hnídou a pokožkou hlavy větší než 1 centimetr, jsou hnídy nejspíš mrtvé nebo již vylíhlé. Hnídy vypadají trochu jako lupy, ale na rozdíl od nich se pevně drží na vlasech. Nelze je tedy vytřepat. Mrtvé jsou pouze estetickým problémem, z živých se mohou vylíhnout další vši. Živou hnídu poznáte podle toho, že při zmáčknutí mezi prsty praskne.

■ Co použít na odstranění?

Vši je nutné se co nejdříve zbavit. Tady nastává dilema, jaký přípravek zvolit. Vši se totiž staly odolnějšími než dřív. Na trhu se dnes nabízí několik přípravků. Vzhledem k tomu, že vzrůstá rezistence na léčebné látky a každé dítě reaguje velmi individuálně, musí se někdy prostředky střídát. Vši lze hubit dvojnásobem – pomocí chemických přípravků obsahujících jedy, takzvané insekticidy, které působí na nervový systém parazita a tím ho

usmrtí. Během určité doby na ně ale může u vši vzniknout odolnost a tyto přípravky mohou mít vedlejší účinky. Druhou variantou jsou prostředky na přírodní bázi, které obsahují éterické oleje a vosky. Tyto preparáty parazity ničí mechanicky – dusí je. Patří mezi ně oleje z čajovníku australského, kokosu či eukalyptu. Tyto přípravky jsou šetrnější k pokožce i k vlasům a nehrozí u nich rezistence, tedy stav, že si na ně vši zvyknou a preparáty jim neublíží.

■ Jak raději NE

Vši neodstraňujte pomocí přípravků určených pro zvířata. Člověk na ně může reagovat alergicky. V žádném případě nepoužívejte petrolej. Po něm sice vši hynou, ale jeho použití je nebezpečné. Opět po něm může nastat alergická reakce s vážnými zdravotními komplikacemi a nepříjemnými potížemi na kůži. Takže nejprve použijeme přesně podle návodu odvíšovací přípravky z lékárny. Ne vždy se podaří napoprvé všechny parazity zlikvidovat. Je proto nutná druhá aplikace přípravku. Druhé odvíšení se vyplatí pro jistotu udělat vždy, aby se zlikvidovaly přežívající hnídy a z nich vylíhlé larvy.

■ Starý osvědčený všiváček

Musíme si pamatovat, že samotný odvíšovací prostředek nám zpravidla nepomůže, pokud hnídy z vlasů neodstraníme mechanicky hřebenem či rukou. Mezi mrtvými hnidami totiž může být i nějaká živá. Pokud by se vylíhla, během několika dní bychom řešili problém vši znovu. Proto po každé aplikaci je nutné dostat z vlasů mrtvé, případně i živé vši i hnídy. Před mechanickým odstraněním je dobré vlasy namočit, vhodné je použití hustého hřebínku tzv. všiváčku. Účinnost léčby můžeme ověřit důkladnou kontrolou vlasů a pokožky hlavy. I poté, co jste se vši zbavili, se vyplatí ještě zhruba tři týdny vlasy kontrolovat a pročesávat všiváčkem. Abyste parazity skutečně zlikvidovali, je zároveň nutné ošetřit dezinfekčními přípravky hřebeny, které jste používali, a vyprat při vysoké teplotě oblečení, v zimě hlavně čepice, a v neposlední řadě ložní prádlo.

*Cisté hlavy a krásný adventní čas přeje
Michaela Páková,
farmaceutická asistentka*

Volně prodejné

LÉKY
a ostatní sortiment
AŽ DO DOMU

Objednávky a informace:

739 416 351

415 670 118

nasiroke@tiscali.cz

Vzácní a ohrožení živočichové na Lounsku, Žatecku a Podbořansku

Ještě s námi žije...Poštolka rudonohá

Poštolka rudonohá je stepní druh malého dravce, který vyhledává otevřenou krajinu hlavně v pahorkatinách. Ze svých zimovišť v Africe k nám přiletá v dubnu a květnu a zpět odletá v průběhu srpna a září. V současné době v Čechách tento druh nehází. Na Moravě hnízdila ojedinele v okolí Olomouce a Přerova.

Poštolka rudonohá je překrásný dravec, kde je sameček svrchu tmavě šedomodrý a rezavým s černým břichem a kalhotkami na nohách. Živí se hlavně velkým létajícím hmyzem. Hnízdí převážně při starých hnízdech vran a strak a je zajímavé, že místy vytváří i hnízdní kolonie.

Podle starších autorů (Jirsík, Bayer) tento druh v minulosti hnízdil u Peruce.

Šubrt (1925) udává výskyt od Toužetina a Treboce. Pozorování od Toužetina je velmi zajímavé, protože okolo roku 1970 zde byl nalezen další jedinec tohoto druhu, který byl údajně kroužkovan v Švédku. Také Flasarovi (1975) uvádí, že ve sbírkách muzea v Teplicích se nachází preparát poštolky rudonohé, který pochází od Peruce. Kromě toho uvádějí vlastní pozorování z 11. 5. 1973, kdy tento druh zastihli na Milé na hranicích okresu.

Poštolka rudonohá je u nás kriticky ohrožený druh hlavně z toho důvodu, že naše hnízdní populace je velmi malá. Kromě toho je ohrožena i nedostatkem hnízdních možností, protože hnízda vran a strak bývala hlavně v minulosti vystřelována. *Herbert Tichý*